NAM THỨ MƯỜI HAI. SỐ THU 2145 — MỖI SỐ 0$02 — NGÀY THỨ TƯ 14 MAI 1924

REGISTRE DU DEPOT LEGAL INDOCHINE 2245

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

HANOI

	Un an	Six mois	Trois mois	Un mois
Một năm	6$00	6$00	6$00	6$00
Các làng về	8.00	8.00	8.00	9.00
Các công-sở	»	»	»	»
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60
Một tháng	0.60	0.60	0.55	0.55

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur-gérant : NGUYỄN-T-LOÃN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 180

ANNONCES
Réceptions à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m 066 de large.
Une seule insertion . . . . 0$30 la ligne
Par contrat annuel
Par continuation et plusieurs insertions . . . . . 0$15 la ligne
Réclame dans la 1re page . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 la ligne
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cầu sông Cái mở rộng thêm

Đã hơn hai mươi năm nay, từ ngày cầu sông Cái bắc xong, xe lửa chạy được, mà các đường thực-nghiệp ở Bắc-kỳ càng ngày càng mở mang, tuy cái kết quả tốt ấy cũng có nhiều nguyên-nhân khác, nhưng cũng nhờ có cầu sông Cái mà đường vận-tải và lối giao-thông cũng thêm tiện lợi, đó là cái thành-hiệu hiển nhiên ở trước mắt, ai ai cũng biết.

Từ khi nước Pháp đặt Bảo-hộ ở xứ Bắc-kỳ, phàm những việc tiện lợi, dù tủy thời mà thừ để khởi hành, nhất là về sự giao thông lại càng chú ý lắm, nào là bắc cầu xây cống, khai sông đắp đường, không tiếc công lao, không sợ tốn kém, để chấn hưng dưỡng thực-nghiệp cho dân, hiện nay ở xứ Bắc-kỳ, dưới nước thì tàu thủy, trên cạn thì xe lửa, đường vàng lại tư thông bát đạt, vì với hai ba mươi năm về trước, thật là hơn gấp đến mấy phần. Hanoi là nơi trung-tâm-điểm của xứ Bắc-kỳ, nghề làm ăn càng phát đạt, mà nhân dân tụ hội lại càng đông. Trong khoảng mấy năm nay, ở các nơi kéo đến thật là đủ các hạng người, nào là người làm việc các sở công, nào là người làm công ở các công xưởng và các thương-điếm, nào là học-trò về tòng học các trường công, số người ở thành-phố Hanoi cũng đã nhiều gấp mấy khi trước. Số người ở đã đông, thì thực phẩm và vật dụng nhu yếu phải nhiều, giá tất phải cao lên. Lại còn cái nạn người nhiều đất hẹp, tuy trong mấy năm nay, phố xá cứ mở thêm rộng mãi, nhà cửa cứ làm thêm nhiều mãi, thành phố bây giờ kể cũng đã mở-mang rộng-rãi hơn trước thật, nhưng vì số người đông quá, cho nên phố xá rộng, nhà cửa nhiều như thế mà hình như vẫn chưa đủ dùng, giá nhà cho thuê lại càng ngày càng đắt. Hiện ở thành phố Hà-nội bây giờ, giá vật dụng đã đắt, giá nhà cửa cũng cao, những người không tư-bản và những người lao-động, lương bổng đã ít mà số tiền chi-tiêu lại nhiều, cách sinh tồn lại càng gian nan cực khổ. Đó là sự thế tự nhiên đến thế, ở các nơi đô-hội thì dân cũng vậy.

Chánh-phủ Bảo-hộ vẫn chú-ý để mưu cái hạnh-phúc lạc lợi cho người Nam, việc mở rộng thêm cầu sông Cái này, thật là một cái chứng cớ rõ ràng. Từ cuối tháng tư tây năm nay trở đi, các thứ xe cộ và các đồ hàng hóa đi lại rất là mau là tiện, qua sông lớn chẳng khác gì đi trên mặt đất. Đó cũng lẽ lại là một cái khởi điểm để làm cho thành phố Hà-nội đẹp thêm rộng thêm, mà cách sinh-hoạt gian nan của các hạng người đã kể ở trên kia, cũng có thể bớt đi được vài phần.

Vả Hanoi vốn là kinh-đô cũ của nước Nam, nay chánh-phủ Bảo-hộ cũng lại lấy đấy làm thủ phủ Đông-dương, một nơi trọng yếu trong lịch-sử như thế cũng càng nên cho non sông thêm cảnh-sắc để xứng đáng cái tên danh thắng phồn hoa.

Nói nơi gần thì thành-phố Huế bây giờ được nổi tiếng là nơi danh thắng, vị trí rất đẹp, phong cảnh rất xinh, cốt nhờ có con sông Hương quanh co chảy khắp các nơi trong thành-phố. Nơi xa thì như thành-phố Paris, cũng nhờ có cái sông Seine chảy giữa mà phong cảnh lại càng thêm vui, hình thế lại càng thêm đẹp, mới nổi tiếng là nơi tráng lệ phồn hoa thứ nhất trong thế-giới. Nếu thành-phố Hà-nội lại mở thêm ra ở bên kia sông Cái, lấu đài phố xá ở hai bên mà con sông chảy giữa, khu vũ rộng thêm, phong cảnh thêm xinh, cái khảo của người bợp với cái khéo của giới, thì cái cảnh-trí Hanoi lại nhớ đó mà thêm giá trị lên nữa.

Ấy cái sự mở rộng thêm cầu sông Cái có những sự lợi to về sau này như thế, chưa kể đến việc vận-tải linh-thông, nghề buôn bán tiện-lợi, là cái lợi trước mắt ai ai cũng thấy. Chánh phủ Bảo-hộ vẫn hết sức sửa-sang muốn làm cho nước Nam giàu có đẹp đẽ, đáng là một nước Pháp thứ nhì ở cõi Viễn-đông này, và lưu tâm hưng lợi trừ hại, để bớt điều tật thống mà thêm mối hạnh-phúc cho nhân dân, có thể mong rằng nhờ cái ý-kiến khôn ngoan và cái chánh sách rộng rãi của chánh-phủ, mà nhân dân ở thành-phố Hà-nội ta sẽ chóng đến ngày được thấy cái cảnh-tượng vẻ minh toàn chỉnh vậy.

H. T. B.

MỘT NGÀY KỶ-NIỆM BÁCH-CHU-NIÊN

Trong tháng Juin này một hội-đồng sẽ làm lễ kỷ-niệm bách-chu-niên việc thắp đèn bằng hơi than đá.

Cứ kể ra hơi than đá không phải là của ai phát minh ra, vì cái hơi ấy loài người biết đã từ đời thượng cổ, nhưng mãi đến một trăm năm trước đây mới có một nhà bác-học kê cứu về cái hơi ấy, để xét xem hơi ấy có thể lợi dụng được về những việc gì ở đời. Người ấy là một người Pháp tên là Philippe Lebon

Ông Philippe Lebon cũng như những nhà phát minh khác, lúc sống không ai biết đến, và phải lắm nỗi khổ sở long-đong. Ông sinh năm 1763 ở Brachay trong quận Haute Marne. Lúc bé ông học ở tỉnh mình, lúc lớn thì học ở trường Cao-đẳng Kiểu-lộ ở Paris. Sau ông được bổ làm kỹ-sư ở Angoulême, thì bị ông chánh kỹ-sư ở đấy hạch lạc luôn, vì ông hay về Brachay để thí-nghiệm giấu một mình về hơi than đá.

Khi ông xây được một cái lò, nấu than cho hơi đi qua một cái ống, truyền đến một cái mỏ mà đốt, ông lấy làm sung sướng vô cùng. Ông có nói: Tôi có thể làm cho thành Paris đủ vật liệu mà thắp đèn và đốt lò. Thiên-hạ cho ông là điên cuồng, nhưng ông không hề ngã lòng chút nào, cứ nhất định làm cho được.

Sau ông đến ở Paris, tại một cái khách-sạn ở đảo Saint Louis, ở đấy ông có đặt mấy cái thùng nấu than Ông dùng hơi than đốt đèn, cải thành hoa là treo trong vườn khách sạn, thiên hạ lấy làm thích lắm. Nhân dân Paris kéo nhau lũ lượt đi xem, các nhà bác học đều lấy làm khen ngợi

Nhưng bỗng nước Anh và nước Pháp có việc mâu-thuẫn với nhau, ai nấy đề bụng nghĩ về việc chiến-tranh, thiên hạ quên không nghĩ đến M. Lebon, cũng đến hơi than đá của ông nữa.

Mấy năm sau ông bị giết một cách bí-mật ở dưỡng Champs Elysées nhà ông ở cũng bị kẻ hung-đồ lấy mất đồ đạc.

Sau một nhà bác-sĩ Anh lại thí nghiệm như ông Philippe Lebon, mà đem hơi than dùng được việc, song cái công phát-kiến cũng là của M. Philippe Lebon vậy.

CUỘC BẦU CỬ THỨ-DÂN NGHỊ VIÊN Ở PHÁP

Số nghị-viên mỗi chánh-đảng được trúng cử như sau này :

Bảo-thủ : 11 ; công-hòa : 139 ; công-hòa tả-đực : 92 ; cấp-tiến độc-lập : 34 ; cấp-tiến xã-hội : 127 ; xã-hội độc-lập : 39 ; xã-hội liên-hiệp : 101 ; cộng-sản : 29.

Còn bốn chỗ phải bỏ phiếu một lần thứ hai.

Đảng bảo-thủ được thêm 2 vị mới, mất 17 vị cũ ; đảng cộng-hòa được thêm 21 vị mới, và mất 87 vị cũ ; đảng cộng-hòa tả đực được thêm 12 vị mới, và mất 74 vị cũ ; đảng cấp tiến độc-lập được thêm 9 vị mới, và mất 23 vị cũ ; đảng cấp-tiến xã-hội được thêm 61 vị mới, và mất 15 vị cũ ; đảng cộng-hòa xã-hội được 12 vị mới, và mất 12 vị cũ ; đảng xã-hội liên hiệp được 52 vị mới, và mất 8 vị cũ ; đảng cộng-sản được 24 vị mới, và mất 7 vị cũ.

Trong số trúng cử có : MM. Simon, Léon Bernard, Paul Laffont, Simon, Franklin Bouillon, Marty, Briand, Lefèbre Duprey, Herriot, Le Trocquer.

Trong số không được tái cử có : MM. Tardieu, de Castelnau, André Lefèvre, Mandel, de Lasteyrie.

(Paris, ngày 12 Mai)

Các nhà bảo cử đi bầu rất đông, đâu đấy vẫn yên tĩnh. Tại một vài quận kia số đồ-đông người không đi bầu chỉ có 14 %. Cứ xem cái kết quả việc bầu cử năm nay thì rõ quốc-dân có ý khuynh-hướng về bên tả. Các nhà ứng cử về tả đực, nhất là chánh đảng xã-hội cấp tiến đắc thắng, nhất là ở các tỉnh.

Ở Paris. Khu thứ nhất : Cái số của quan Fabry, thượng-thư Thuộc-địa đứng đầu đắc thắng, 9 vị trúng cử ; tả-đực : 2 ; cộng-sản : 2.

Khu thứ hai : Tả đảng : 3 ; cộng-sản : 2 ;

Khu thứ ba : Số Nollin : 8 ; số Painlevé : 5 ; cộng-sản : 2. MM. Marc Sangnier, Bracki, Léon Daudet hỏng.

Khu thứ tư : Số Bokanowsky : 5 ; số Laval 5 ; cộng-sản 9.

Các ông nguyên thượng-thư được tái cử là MM. Bérard, Briand, Leygues, Dior, Colrat, Reybel, Laurent Aynac, Laffont, Landry, Klotz, Simon.

Các quan thượng-thư đương chức được tái cử là : MM. Marin Fabry, Maginot, Bokanowsky, Lefèvre Duprey, Loucheur, Le Trocquer.

Trong các ông nghị-viên không được tái cử có những vị sau này :

MM. Arago, d'Aubuguy, Brousse, André Lefèvre, Peyronnet, Percil, Mandel, Tardieu, Gaston Vidal, Rolschild, Murat, Augagneur, De Lasteyrie, Albert Giraud, De Castelnau, Denise, Aiguier, Maunoury, Guernier, Deschamps, Isaac.

Trong các ông nghị viên được tái cử có MM. Augoulvant, Archimbaud, Datimiez, Dalbiez, Malvy, Renaudel, Daladier.

(Bordeaux, ngày 13 Mai)

Theo như bản tổng kê của chánh-phủ, số thứ-dân nghị viên của mỗi chánh-đảng tại nghị-viện như sau này :

20 vị về đảng bảo thủ ; 117 vị về đảng cộng-hòa liên hiệp : 52 vị về đảng cộng-hòa tả đực . 75 vị về đảng cộng-hòa dân-chủ tả phái : 139 vị về đảng xã-hội cấp tiến : 35 vị về đảng cộng-hòa xã-hội ; 102 vị về đảng xã-hội, 29 vị về đảng cộng-sản. Có bốn chỗ phải đâu phiếu lại.

(Bordeaux, ngày 14 Mai)

CUỘC BAY VÒNG THẾ-GIỚI

Thiếu-tá Martin là người quản-đốc đội phi-cơ Hoa-kỳ bay vòng thế-giới, mất tin tức từ ngày 30 Avril. Ngày hôm ấy, 7 giờ sau khi thiếu tá khởi-hành ở Chignik, có người trông thấy thiếu-tá cách đấy 168 kilomètres về phía Tây.

Không rõ thiếu-tá bị nạn ở đâu, hay là vì một cớ gì, thiếu tá phải tạm đỗ ở miền gần bắc-cực, để đợi giời tốt lại bay đi chăng.

Còn như các phi-tướng đi với thiếu tá, thì vẫn bay luôn. Mấy hôm trước đây đã tới Nhật-bản, ngày hôm 12 Mai lại có tin đã khởi-hành ở Atka để bay đi Attu.

TÒA HỘI-CÁC- POINCARÉ TỪ CHỨC

Tòa nội-các hội-nghị, do quan Giám quốc Millerand chủ-tọa.

Quan thủ tướng Poincaré có trần t uyết mọi lẽ về cái hiện-tình ngoại-giao, và trình với quan Giám-quốc rằng tòa nội các định đến ngày 1er juin này thì từ chức.

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Phân biệt sắc lục và sắc xanh khác nhau

Mấy kỳ báo mới đây, các lời dư-luận bàn về sắc lục và sắc xanh, ý kiến đường trong đường ngoài khác nhau, nhưng tôi thiết tưởng trong các thứ phẩm sắc đều có nghĩa nhất định cả, không bề mùi này nói lộn qua mùi khác được, nhiên hậu bộ Việt-Nam tự-điển mới có chuẩn đích đặng. Nay tôi cũng lấy sở kiến bàn góp mấy lời cho rộng tiếng nói trong quốc-văn, để cho độc giả xét lại.

Trong trời đất có bảy chánh sắc, trừ đen trắng ngoài, chỉ còn năm sắc là : vàng, đỏ, lục, xanh, tím : chữ tàu là : hoàng, xích, lục, thanh, tử. Sắc thanh với sắc lục phân biệt nhau trong ngũ sắc, ai cũng hiểu cả, nhưng cái tiếng sai ra mỗi tỉnh nói mỗi khác, mà nhận sắc thì không lẽ nào sai, vì rằng chữ « thanh-thiên » trời xanh, nếu hiểu chữ xanh là mùi lục, thì ông trời lục đời nào có, còn « lục-thủy » thì cái nghĩa là nước xanh lục-lia, là nước sâu mà trong lắm ; lại mùi có nhiều tên : như là tùy-lục, bích-lục, thạch-lục, phỉ-lục, không phải chỉ một sắc quan-lục là hết đâu, còn mùi lục dùng việc làm, như là : may áo triều-bào phẩm-phục, hàng ấn-quan nhị-phẩm mới mặc đặng, còn phẩm-phục của các công tiến-sĩ cũng toàn « lục-bào », thứ nữa, lễ đám cưới, như lễ nạp-tệ, thì nhà trai đem hàng đi cho nhà gái một cặp điều lục, để may áo rộng, những người đi họ lễ đám-cưới cũng mặc điều lục hết thảy ; thế thì đủ biết sắc lục là một sắc trọng vậy. Ở Kinh-đô chính chỗ cung-nội phẩm đệ lại càng hay dùng sắc lục mặc áo thường, cái đó thì chỗ nầy nặng dùng thì quen, chỗ khác lì dùng thì lạ, nên ít nói đến cái tên sắc lục, chỉ duy một điều, phải phân biệt cho rõ các thứ chánh-sắc, vì như đem một sắc hàng mà hỏi, người đường trong nói mùi « lam », tức là « thanh » hay là mùi xanh, mà người đường ngoài nói « lam », hay là mùi « lơ » thì đặng, nếu mùi lục, đường trong gọi là lục, hay là ngải, mà người đường ngoài gọi là phẩm cánh-chẩu, hay là mùi xanh sao cho bằng chữ lục có bằng-chứng đích-xác hơn, thanh với lục là chữ của Tàu, tiếng minh dịch ra xanh với ngải ; lại phải nên biết các mùi chánh sắc ngoại, còn những mùi phối-sắc ; phối-sắc là pha lẫn các sắc chánh ra. Nay muốn chứng cho rõ nghĩa, thì nguyên trước hết sắc lục là lục đã, rồi mới pha ra lục-non tức chữ Tàu là « nộn-lục », lục-già chữ Tàu là « tùy-lục », lục tươi chữ Tàu là « quan-lục », ba mùi ấy đều có ăn pha mùi vàng ở trong, còn lục-biếc, chữ Tàu là « bích-lục », lục-âu-trắng, chữ Tàu là « thạch-lục », hai mùi nầy không có pha vang chút nào, đến mùi thanh cũng vậy, thanh là thanh đã, rồi mới pha lẫn mùi xanh đậm, chữ Tàu là « tây-lam », xanh-lơi là « bửu-lam », xanh-âu-trắng là « ngọc-lam ».

Đành rằng mùi lam (bleu) pha vàng (jaune) thì thanh ra mùi lục (vert), nhưng mùi lục ấy, là mùi lục lá-cây, chớ chưa phải sắc chính « đồng-lục », cho nên mùi lá-cây, thì gọi là xanh, hay là lục cũng thông dụng cả, vì các thứ cây cỏ ngoài đồng-nội là cỏ non cỏ già, mùi tổng xanh-xanh, lục-lục, dùng nước thuốc về phải pha vàng và xanh, để cho đúng cái sắc ấy, nên chi chữ Tàu dùng chữ « thanh » cũ « lục », chỉ về các thứ cây cỏ, cũng như mình gọi xanh-lục lẫn lộn nhau trong các thứ cây cỏ, ví dụ như câu thi Tàu : « lục-liễu tài hoàng bán vị quân », « thanh thảo trì đường xứ xứ oa », mà chỗ thì lại « thanh thanh đương liễu », « lục trúc y y », coi như thế thì chữ thanh chữ lục dùng vào sắc cỏ là đặng hết, đến sông núi thì có câu thi ngự chế tự báo-quán Nam-phong rằng : thanh sơn lục-thủy phong tứ biến, lại như chữ thanh-bình lục-đạo, văn văn... quốc ấm tà Kiều có câu : Sưa hồng rậm lục đã chừng xuân qua, bài tùy-vân khúc có câu : « chiếc ngư-phủ buôn câu bãi lục, vì có gì trong vận văn chữ lục it dùng, là vì thuộc về vận trắc ; chư xanh nặng dùng là thuộc về vận bằng, chớ như tiếng lục còn nhiều tiếng như là mùi lục « cb-vịt », mùi lục « lá-cam », mùi lục « thủy-tùy », mùi lục « hoa-lý », thì tùy theo cảnh sắc mà điểm bút, không nên bỏ sót những các tiếng ấy.

Đạm-Phương nữ-sử.

VĂN UYỂN

Sự thế

Sự thế đa đoan hà có lắm,
Càng ai phân giải mối đồng tâm,
Nỗi niềm cố-quốc hai hàng lệ,
Ruột khách tha hương chín khúc tằm,
Chén rượu nghê-nga qua lữ hưởng,
Câu thơ tình tự vẳng tri âm,
Cuộc đời ngươi thế như trong mộng,
Trẻ tạo văn xoay hóa cũng thâm.

Mộng tiên

Mơ mẫn năm canh giấc mộng tình,
Phút đâu sịch mở cửa bình-minh,
Kìm ô nhác thấy nhỏ đầu mọc,
Ngọc nữ trông theo ẩn một hình,
Giấc điệp mảng-nghe nhời gần bỏ,
Dây loan còn lạc dạ đinh ninh,
Hẹn hò bao xiết thề cùng nguyện,
Thức dậy rồi ra mình với mình.

Nam-lân

Tự-do diễn đàn

Bàn góp về việc cải-lương hương-chính

Các làng cải-lương không được thành-hiện chỉ vì chánh-phó hương-hội không chọn những người sắc mục danh vọng ra làm. Vậy nên lý-dịch bằng đẳng không theo, quan trên thêm quyền ức chế, mà hóa ra không thành hiện được. Nay xin chánh phó hương hội giao cho tiên thứ chỉ hay là tiên thứ chỉ cùng dân chọn bau những viên khoa sắc, danh vọng, mẫn cán sung vào, xin nói cái chức-trách chánh phó hương hội như sau này :

1° Quyền chánh p ó hương-hội đối với quan trên để mà xét rõ lợi bại trong dân, trình bày quan trên để nhờ quyền giúp đỡ cho mình thi-hành.

2° Quyền chánh phó hương-hội ở với dân, phải nên xét kỹ trong dân lợi hại, những điều nào nên làm trước làm sau, nên dẫn dìu hiểu dụ, nhờ thế quan trên mà làm cho dân đẻ theo và quyền chánh phó hương-hội xử với lý dịch mà làm sau trước các việc phải cho đồng tâm lại phải chọn các người trong các họ đều được giỏi dang cùng có kiến-thức, để bàn xử việc quan việc dân, thi-hành các việc cũng là để các người tộc-biểu lấy việc lợi hại trong dân để mà cổ-động các họ cho biết thì để thi-hành.

Xem như trách-nhiệm các chánh phó hương-hội ở trong dân khó nhọc như thế, thì xin các quan phủ huyện cũng nên lưu tâm biệt đãi các viên chánh phó hương-hội cho có giá-trị ; xin đừng như thời trước, chánh phó hương-hội đến quan thì thầy thừa cậu linh xua đuổi ra hè mà chực, kẻ đứng gốc cây, người ngồi đầu trại, đến quan thì chỉ nghe những lời lý dịch bày vẽ, còn như chánh phó hương hội thì quan chẳng khuyến đỗ giúp đỡ thi-hành. Lên quan không có danh diện thì về dân làm sao thi-hành cho được ?

Lại còn rượu lậu, thuốc phiện, cờ bạc, trộm cướp, xem trong các dân những điều hại ấy hãy còn nhiều. Nay xin quan trên cho chánh phó hương-hội xét thực, thế dân không hương-hội xét thực, thế dân không hương-hội được quyền bỏ giấy kín bẩm quan trên, để quan trên sai người thám nã, như thế thì cũng trừ được một cái hại lớn cho dân lắm.

Còn như các người tộc-biểu đã chọn được những người nhanh nhẹn kiến-thức chánh phó hương-hội cũng nên cử người lấy thì giờ dạy quốc-ngữ các người lấy để cho biết cách làm sổ sách, xem nhật-trình để biết điều hay dở. Những người ấy ai làm chu hạn năm, sáu năm, người nào hết lòng với dân thi-hành, thì chánh phó hương-hội cũng dân xét thực, người nào nên bầu làm chánh phó hương-hội cùng dân làm đơn lên quan mà xin không phải bỏ phiếu bầu chày chợt như trước nữa. Như thế cũng là một cái lợi lớn cho dân ta vậy.

Nay đã nhờ trên có quan Thống-sứ mấy lần hiểu dụ trong báo thật là có nhiệt tâm về việc cải-lương, sao mà trong các dân ta những viên khoa sắc, những nhà học-thức chẳng rủ nhau mà xếp đặt lấy người, nhờ thế quan trên, cải lấy việc dân, chịu để hễ lục ngồi trông mãi ra ! Xem như gần đây các dân đã cải-lương được thành hiệu đều là nhờ những bậc thượng-lưu trong làng trông nom, khuyên bảo, vậy nên người ta được hưởng cái kết quả cải-lương công-hiệu như thế.

Nguyễn-Quý
Nguyên chánh hương-hội làng Hoàng-mai

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 29 độ
15 giờ 32 độ

Lịch ngày mai

Dương-lịch
Thứ năm, 15 Mai 1924
S. Isodore

Âm-lịch
12 tháng tư, năm Giáp-tí
Ngày Giáp-ngọ
Hành Kim, Sao Đẩu, Trực Trừ
KỴ : Khai-trương, Mộc-dục, Xuất-hành
NGHI : Tế-tự, Kỷ-phúc, Nhập-học, Hôi-hôn, Xuất-hành, Tu-tạo, Kết-hôn, Giá-thú, Thương-lượng, Di tĩ, Tất-chẩng, An-sáng, Mã khẩu

Giá bạc. Kể từ ngày 14 Mai 1924, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 9 f. 15

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 14 Mai 1924* 4 %/- 1917 : 55 80. — 4 %/- 1918 55.75 5 %/- 1915-1916 67.20 5 %/- 1920 81.25 — 6 %/- 1920 82,85.

Tin tàu. — Tàu *Affon* mang thư sang Pháp đến ngày 17 Mai hồi 8 giờ sáng ở Haiphong sẽ chạy đi Tourane, Saigon và sang Pháp (đến Saigon sẽ chuyển thư sang tàu *Paul Lecat*). Thư từ ở Hanoi sẽ đem xuống Haiphong, chuyến xe-lửa 20 giờ 7 phút tối 16 Mai.

Phi-tướng Pelletier d'Oisy tại Hanoi. Quan Trung-úy Pelletier d'Oisy đã được quan phó Toàn-quyền tặng cho một tấm Long hội-tinh đệ tam hạng (Commandeur du Dragon d'Annam) và viên đội Bessin cũng được một tấm Long hội-tinh đệ tứ hạng (Officier du Dragon d'Annam). Quan Khâm-sứ Bosc xứ Ai-lao sáng hôm qua có dự tiệp-tiền tiệp tại phủ Toàn-quyền cũng hứa tặng hai nhà phi-hành một tấm Vạn-tượng và Bạch-tản hội-tinh (Millions d'Eléphants et Parasol Blanc), vì ngài không có sẵn bằng ở tay nên hôm qua chưa gắn hội-tinh ấy được.

Quan Đốc-lý Haiphong cũng thay mặt thành-phố gửi điện-tín lên mừng phi-tướng.

Sáng hôm nay, hồi 11 giờ, Hội-đồng thành-phố lại đặt tiệc *Champagne* mừng phi-tướng tại phong Hội-đồng, tòa Đốc-lý không gửi giấy mời riêng ai, thành-phố ai đến dự cũng được.

Sáng hôm nay, quan Thống-sứ thết tiệc phi-tướng tại qui phủ. Phi-tướng còn ở đây cho đến hết ngày mai, sáng hứ sáu, hồi 6 giờ rưỡi thì ở Bạch-mai sẽ bay đi Nhật-bản, đường chia làm sáu đoạn và sẽ đỗ tại ba tỉnh lớn của Trung-hoa là Quảng-đông, Thượng-hải và Bắc-kinh.

Hiện ở trường máy bay Bạch-mai đang thay cái máy tự-động (moteur) cho tàu bay, lắp cái máy mới đã đem sẵn từ Pháp sang độ trước.

Quan Thống-sứ de la Brosse sắp tới nơi. M. Blanchard de la Brosse vừa được thăng Thống-sứ thì nay mai ở Pháp sẽ xuống tàu đi Quảng-châu-loan sung chức thủ-hiến hạt ấy. Trước ngài đã lĩnh chức thủ hiến hạt ấy trong mấy tháng, thay quan cai-trị Krautheimer.

Du học tại Pháp. — Ông Trương-đình-Trí, y-khoa bác-sĩ tại đại-học đường Montpellier làm thầy thuốc tại Hưng-yên vừa mới xin từ chức thì chuyến tàu *Orénoque* vừa rồi, ông đã vô Saigon để đáp tàu lớn sang Pháp. Ông Trí có chí sang du học tại Pháp vài năm nữa cho cái nghề làm thuốc của ông được hoàn-toàn rồi mới trở về. Ông bác-sĩ Trí có cái chí khí lớn ấy thật đáng phục lắm. Vậy ta xin chúc ông đạt được cái mục đích đáng khen ấy.

Đường mắc nghẽn. — Đường Lục-liên đi Bỏ-hạ kể từ ngày 13 mai trở đi, cấm xe cộ đi lại trong mấy hôm, vì ở Mỹ-lộc đang đặt một cái cống bằng xi-măng.

Nghỉ dưỡng bệnh. — Trong một số báo trước, bản-quán có đăng rằng quan học-chính tổng trưởng Joubin đã về qui-quốc. Nay mới có nghị-định quan Toàn-quyền cho M. Joubin nghỉ sáu tháng cả lương tại Montain par Salins (Jura)

Tại Hòa-bình có bão to. — Quan Công-sứ Hòa-bình vừa điện trình quan Thống-sứ rằng ngày 12 Mai ở tỉnh ấy có bão to, lắm thiệt hại nhiều lắm. Có một người bị cây đổ đè chết.

Mùa nực còn gì xướng hơn lắm. Nhà tắm Thái-Thịnh, số 16, phố sông Tô-lịch (hàng Lược), cách chỉnh-đốn và đồ dùng rất hợp cách vệ-sinh. Vậy xin mời các qui-khách đến tắm. Xin tính hạ giá hơn nơi khác.
3834

Giá muốn đã bắt đầu hạ. Từ độ giá muối đùng-đùng cao lên, thì khắp chợ thì quê, nhân dân ai ấy cũng lấy điều làm ta thán lắm. Nhiều người đã cho cái khốn-nạn về sự mua muối bây giờ cũng chẳng khác gì cái khốn nạn về sự mua thuốc phiện mấy năm xưa, thật chua-chát quá! Ở nhà quê nay lại thường vụ cà, thế mà chỉ vì muối đắt, thành ra các nhà giống cà cũng bị tuyệt-nghiệp, vì không mấy ai dám mua để muối nữa!

Ai cũng biết muối cũng như nước và gạo, là thứ đồ ăn tối-yếu của người ta, nếu ai được độc quyền nắm lấy ba cái ấy trong tay thì tức là được nắm cái quyền sinh sát muôn loài vậy; cho nên hễ muối và gạo chóm đắt khác thường lúc nào, là thiên hạ nhao-nhao ngay lên lúc ấy.

Cứ như tin tức người ta đồn-đại phao nán ở Nam-định it lâu nay, thì cái nguyên-nhân về cái nạn muối đắt này là chỉ vì mấy người Khách trú dụng tình mua muối mà gầm mất cả, để tải về Tàu; chớ không phải tại mưa nhiều mà các ruộng muối không lấy muối được. Cứ xem trong một tháng Avril, vừa đây xứ Thương-chính Nam-định bán ra những 33 tấn (tonnes) muối, thì tưởng chừng người mình làm gì chẳng thừa muối ăn; thế mà nhân dân vẫn khao khát về muối, mà giá muối vẫn tăng lên rất dữ, thì cũng lạ thật.

Ở Nam-định, độ nhà Đoan còn bán muối, người mua lúc nào cũng đông như kiến, phải đành nhau mới mua được một ít, linh cảnh sát cản đi cũng không được. Quan Thanh-tra Thương-chính thấy muối bán ra nhiều, sợ rằng bán mãi thì những kẻ gầm muối gầm nữa, vậy đến nửa tháng nay không ban cho ai nữa. Hiện đã từ giấy về nói các phủ huyện xem cần hết bao nhiêu thì giao về để bán cho dân, chớ nhà Đoan không bán nữa.

Người ta nói rằng riêng một kho muối Nam-định hiện nay hãy còn đến 2500 tàn muối nữa chớ không ít; mà ở Văn-Lý (Nam-định) cũng sắp mở kho muối rất to ra bán. Như thế thì giá muối chắc sẽ hạ được. Trong Thanh-hoa mấy hôm nay giá muối cũng đã bắt đầu hạ rồi. Nay vì nhà Thương-chính lại chịu tìm cách ngăn cấm những xe gánh muối đi nữa, thì chắc thế nào dân ta cũng được phong lưu muối mà dùng.

Trong kỳ Hội đồng thương-mại họp buổi tối hôm 12 mai, các ông hội-viên Nam có phàn nàn về sự kiểm muối là một thứ đồ ăn tối cần mà bây giờ giá bán đắt quá thế. Vậy Hội-đồng đã ủy ông Hội-trưởng nên thương-thuyết với quan chánh Thương-chính ngay về việc ấy cho.

LỜI RAO CẦN KÍP

Hiệu QUẾ-LÂM tôi trước ở số nhà 70, phố Phúc-kiến chuyên nghề Sơn, Quế, Trực, Cao, khoá thật giỏi đúng và có tìm kiếm được bốc mồn thuốc gia-truyền kinh nghiệm để thành hoàn tán, dùng rất linh nghiệm. 48 mẫy năm nay được các quí-khách chiếu cố rất nhiều. Nay vì dọc, chỉ vậy xin để 42, cũng phố Phúc-kiến, vậy xin có lời kính thiệu các quí-khách phố cho.

Hiệu QUẾ-LÂM
42, Phố Phúc-kiến, Hanoi
Chủ-nhân DƯƠNG-BÁ-TRẠC *kính*

Xe-lửa chậm. — Chuyến xe-lửa ở Nacham về Hanoi ngày hôm qua bị hỏng máy ở kilomètre 62 ½500, giữa khoảng ga Kẹp đến Cầu-giẽ. Vì thế mà xe-lửa về đến Hanoi chậm mất hơn 2 giờ đồng hồ.

Ai tin. Hôm 8 Mai có điện-tín bên Pháp báo tin buồn rằng quan Lâm-chính thanh-tra Alfred Bonnet thôi nhiên tạ thế tại Monts des Oiseaux. Ngài mới về qui-quốc nghỉ dưỡng vài tháng nay, thân thể khang cường, nào ngờ đâu sấy ra tai-ương như thế?

Tin buồn này là cái tang lớn cho trường Cao-đẳng Nông-lâm vì tự khi mới lập trường ngài vẫn giữ chức giáo sư về khoa lâm-học tại ban lâm-chính. Ngài là một ông thầy có tài luận-thuyết, có quả-quyết, biết lợi-dụng tri-lực học-sinh. Những khi ngài đưa các sinh-viên đi khảo-sát các rừng rú, ngoài dường diễn-giải về khoa-học ngài lại khuyến nên cố sưu sang lại rừng rú và lợi-dụng các lâm-sản cho chánh dáng. Binh-sinh, ngài rất ghét hư danh nên ngài vẫn khuyến các sinh-viên rằng ở đời cốt sao cho trọn bổn-phận là đủ.

Vậy xin có lời trân-trọng kính viếng ngài, chia buồn cùng qui-quyến.

Hùng-Lâm lai cảo.

Bản quán được tin buồn rằng bà Lê-thị-Yên là nội-nhân ông Nguyễn-khắc-Sất, ta thế chiều hôm nay, tại con đường 75, số nhà 27 bis, Hanoi. Năm nay hưởng-thọ năm mươi tuổi. Đến ngày mười ba tháng tư năm Giáp-tý (16 Mars 1924) hồi sáu giờ sáng sẽ rước linh-cữu về an-táng tại địa-phận làng Quỳnh-lôi. Bà là thân-mẫu M. Nguyễn-khắc-Nguyên, thư-ký tại Đông-pháp Văn-thư viện.

Bản-quán có lời kính-viếng bà và chia buồn với qui-quyến.

LỜI CẢO PHÓ

Chúng tôi rất đau đớn mà báo tin buồn cùng các ông, các bà thân thuộc biết cho rằng nội-nhân, thân-mẫu chúng tôi là :

bà LÊ-THỊ-YÊN

Hưởng thọ năm mươi tuổi chẳng may đã tạ thế chiều hôm nay tại nhà chúng tôi ở đường 75, số nhà 27 bis Hanoi.

Chúng tôi định đến ngày kia là mười ba tháng tư năm Giáp-tí (16 Mai 1924), hồi sáu giờ sáng thì rước linh-cữu về an táng tại địa-phận làng Quỳnh lôi.

Quan-phủ : Nguyễn-khắc-Sất.
Ai-tử : Nguyễn-khắc-Nguyên và vợ, thư ký tại Đông-pháp Văn-thư-viện (Direction des Archives et Bibliotheque, Hanoi)
Nữ-tử : Nguyễn-thị-Liên.
Đồng gia-quyến đồng bái.

Lời đăng báo nhờ các ông gửi giấy cho phó

Một vở tuồng mới. Bản quán vừa tiếp được một vở tuồng mới nhan đề là « Bốn tỉnh bên nghĩa » là một vở tuồng cải-lương của M. Trần-quang-Hiền sinh-viên trường Thú-y soạn ra cùng với M. Trương-kế-An và Nguyễn-Sự cũng là sinh-viên Cao-đẳng. Vở tuồng này, soạn giả cũng với các sinh-viên Nam-kỳ đã đem diễn ở nhà nhạc-hội và nhà hát Tây Hanoi mấy lần, tưng được người trong các giới hoan-nghênh, tưởng không cần phải tán dương cái nữa. Nay chỉ xin giới-thiệu cùng các bạn độc giả một vở tuồng mới nên xem.

Vở tuồng dày 71 trang giấy, bán 0$ 35, in tại nhà in Mạc-đình-Tư, ở phố hàng Bông.

Ngạch tòa Sứ. — M. Đoàn-văn-Thiệp, tham-tá hạng ba ở Phú-thọ, nay đổi về tòng sự tại tòa sứ Phú Thông-sứ thay M. Nguyễn-Tâm tham-tá hạng năm đổi đi Vĩnh-yên.

M. Dương-cự-Lâm, tham-tá hạng tư phủ Toàn-quyền, nay đổi về tòa sứ Thái-bình.

M. Trịnh-cửu-Đức thư-ký tòa sứ Thái-bình, nay đổi về tòa nhì phủ Thống-sứ.

M. Phạm-năng-Sử, thư-ký trường hạng hạng nhì phủ Thống-sứ, nay đổi đi Nam-định.

M. Trương-văn-Cước, thư-ký hạng năm ở Sơn-la, nay đổi đi Hưng-yên.

N. Phạm-văn-Chương, thư-ký trường hạng hạng tư ở Hà-giang nay đổi về Sơn-tây.

M. Phùng-mạnh-Quy, thư-ký hạng sáu, kể từ ngày 4 Mai 1924.

M. Trần-văn-Liên, thư-ký thượng hạng hạng tư ở Hưng-yên, nay được nghỉ phép 6 tháng linh nửa lương.

Trường Trương-minh-Sanh Hanoi. Đến 1er juin sẽ mở thêm một lớp chia ra làm hai séries để dạy học-trò thi vào trường Cao-đẳng (trường thuộc ngạch bính, trường Lục-lộ, trường Thương-mại). Ai muốn học cùng hỏi ban điều chi thì xin gửi đơn đến trường Trương-minh-Sanh Hanoi, số 22-24 phố Amiral Courbet mà xin.

RẠP CHỚP BÓNG PALACE

Chương-trình từ ngày thứ tư 14 đến ngày thứ bẩy 19 Mai 1924.

ĐẠI HỘI

CHUYỆN JOCELYN
Theo như thiên văn văn bất tử của Lamartine chia làm 7 phần
Do Léon Poirier đặt cảnh

RẠP CHỚP BÓNG PATHÉ

Chương-trình từ thứ sáu 9 đến ngày thứ năm 15 Mai 1924.

Các phim rất đẹp của Pháp
TÍCH L'ILE SANH AMOUR
Một tích văn-chương có bốn phần
Nay mai sẽ chiếu tích
L'AFFAIRE DU COURRIER DE LYON
Rất hay rất lạ

Cuộc đua ngựa. — Đến ngày chủ nhật 18 Mai nầy, ở Hanoi lại có cuộc đua ngựa lần thứ mười một. Chương-trình như sau này :

Giải Nhà-quê chạy 1.200 m.

Giải Consolation chạy 1.200 m.

Tên chuồng ngựa	Tên ngựa
—	—
Cửa cấm	Ajax
Đ. K. Long	Cent dollars
Roché	Espoir
Ng-văn-Nhân	Fend l'air
G. F.	Diablotin
—	Etoile
d'Or	Le Bon
Tạ Tai	Văn-giang
Ng-h.-Hợi	Sans-souci
—	Gladiateur
Tango	Cyrano

Giải Haras chạy 1.300 m.

Cyrnos	Fétard
G. F.	Démoa
Cerise	Dominante
Métropole	Ronsky
Y..	Ouragan
Blanche	Destrier
—	Drolerie

Giải Criterium des Amajor chạy 1.800 m.

Cửa cấm	Phidias
D. K. Long	Picador
Tạ-duy-Tư	Ngọc-hà
—	Thất-khê
Cerise	Victorieux
France	Chocolat
Blanche	Bisonnette
—	Darandal

Giải lớn B và C chạy 3.000

Casablanca	Etincelle
—	Victoire II
Blanche	L'Yser
—	Brûleur
—	Abeille
Ng-huy-Hợi	Mon désir
Métropole	Surprise

Giải Pelletier d'Oisy chạy 2.200

Cửa cấm	Coco
—	Pyrrhus
Roché	Béguin
Tạ-duy-Tư	Sidi
Nghĩa-lợi	Rigadin
Blanche	Dictateur
—	Défi
—	Sept-pagodes

CÁC NHÀ BUÔN NÊN CHÚ Ý

Chúng tôi được tin rằng M. P. Em. Valeile mới một buổi giấy giám-định kế-toán ở số 7 phố Armand Rousseau Ha-nội. Ông làm việc ấy thực ích cho ta, vì cái mục đích của ông muốn giúp ta biên chép sổ sách cho được cẩn thận, mách giúm ta mọi việc nên biết về sự buôn bán, để giữ gìn cho khỏi xảy ra việc dão-trường hoặc việc thanh toán, hại cho người bị thanh-toán cũng người có nợ.

Ông P. Em. Valeile làm sổ sách, viết thử từ, trông nom giúm một việc thu thuế thanh toán, và khi nào mình muốn nhường lại cửa hàng, ông ấy cũng sẵn lòng tìm giúm.

Mọi công việc làm xong mới lấy tiền mà tính giá phải chăng.

Vậy xin khuyến các ngài đọc báo, ai cần dùng đến ông ấy thì đến thăm, hoặc viết thư đến cũng được.

CÁO BẠCH

Hiệu Bảo-chế MONTÈS nhà ba chuông, có lời để các nhà làm đồ thủy tinh biết rằng nước acide fluorhydrique đã tới nơi.

Ngạch thừa-phái. — M. Nghiêm-phúc-Đồng, thừa-phái hạng tư huyện Phù-cừ (Hưng-yên) được phép nghỉ 6 tháng, linh nửa lương.

M. Cao-huy-Du, thừa-phái hạng năm huyện Yên-sơn (Tuyên-quang), nay đổi về huyện Phù-cừ và kiêm chức lục-sự tại tòa án đệ nhất cấp huyện ấy, thay M. Nghiêm-phúc-Đồng.

M. Trần-văn-Phát, người cựu binh ở Pháp về, quán làng Song-lư-Lương, tổng Mỹ-dương, huyện Phong-Doanh (Nam-định), nay được bổ thừa-phái hạng năm, thường làm tùng cửu phẩm văn giai (9-2), và bổ đi huyện Yên-sơn thay M. Cao-huy-Du.

MM. Nguyễn-thiện-Du và Hoàng-v-Tư quán làng Dương-xá, tổng Kỳ-cầu huyện Thanh-liêm (Hà-nam) được bổ thừa-phái hạng ba, đổi hàm tùng cửu phẩm văn giai và tùy thuộc quan Công-sứ Hà-đông bổ dụng cho đến ngày 1er Juillet 1924.

Tiến tuất cô. — Cậu Trần-hữu-Phước là con mồ côi của M. Trần-hữu-Chu, thư-ký hạng năm được tiền trợ cứu hạng năm kể từ ngày 7 Avril 1923 là hôm sau ngày cha mất.

Cái nạn xe lửa. Ngày hôm qua hồi 3 giờ 40, xe hỏa ở Nghệ ra Hanoi khi còn cách gare Phủ-lý chừng 500 thước dung phải một người con trai 19 tuổi, đầu, lưng và cánh tay tả bị rạng thương hiện đã mang ngay vào nhà thương Phủ-lý để phục thuốc. Đến chuyến xe lửa 8 giờ tối ở Nam lên Hanoi, lại thấy người *infirmier* ở Phủ-lý lại mang người bị thương ấy lên nhà thương Hanoi.

CÁO-BẠCH

Bán 2 cái nhà gạch số 6 và số 8 ở phố Mới (Rue Jean Dupuis), một cái 3 tầng, một cái 2 tầng mà đều có ngõ đang sau.

Ai muốn mua xin đến hỏi tại nhà số 34 (hàng Nâu) Quai Clémenceau.
3835

BÁN HẠ GIÁ

Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES » mỗi gói tp.08
Thuốc STIC « HAVANE » mỗi gói 0.10
Thuốc STIC « ANGLAISES » (Thanh-hương) bọc vào hộp kín kẽ, mỗi hộp hai mươi điếu 0.20
Mới!

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Hội-đồng thành phố. — Hội-đồng thành-phố đã họp tối hôm thứ hai 12 Mai, do quan Đốc-lý Krautheimer làm chủ tọa. Trong những việc đã bàn tới nên kể những việc sau này :

Tiền thuế chón. Thuế chón đây không phải là chón người, mà là chón những súc vật truyền nhiễm cùng những thực phẩm bắt được ở chợ mà xét ăn có hại cho nhân dân. Theo như tờ trình của quan Đốc-lý thì Hội-đồng định số tiền ấy là cứ 60 cân hoặc dưới 60 cân là sáu hào, mà tiền thì người chủ có súc vật hoặc có đồ thực-phẩm phải chịu.

Nhà cầm đồ. — Hội-đồng định ghi thêm vào số dự-toán một số tiền để giao cho nhà cầm đồ, số tiền thứ nhất vào số phụ năm nay là 5 vạn đồng, sau này tăng lên hoặc giảm xuống là tùy với sự thi dụng. Hội-đồng định giao ban tài-chính xét lại.

Hội-chợ Hanoi Hội-đồng định cấp cho Hội-đồng Hội-chợ Hanoi số tiền 1.000 đồng và cử M. Girodolle làm đại-biểu của thành phố tại Hội-chợ Hanoi.

Tiền phụ cấp xe đạp cho linh cảnh-sát. — Tháng chạp năm ngoái, quan Đốc-lý đã lấy cái lẽ công bằng mà cấp cho các linh cảnh-sát Nam, người nào có xe đạp dùng vào việc công thì mỗi năm được 40 đồng cũng như là linh cảnh-sát Tây. Nhưng quan Thống-sứ từ năm ngoái-định ngày 18 novembre 1915 cấp tiền phụ cấp cho linh cảnh sát Tây thì không có thể cứ tùy tiện mà thi-hành đối với linh cảnh-sát Nam được.

Hội-đồng bàn xong định cho linh cảnh-sát Nam có xe đạp được số phụ cấp ấy, có linh cảnh-sát Tây thì tăng lên 72 đồng.

Ống thụt máy chữa cháy. — Các bang-trưởng Trung-hoa có cho thành phố một cái ống thụt máy để chữa cháy, giống cái ống thụt bây giờ. Hội-đồng xin nhận.

Thuế chó. — Quan Đốc-lý có bàn với Hội đồng đặt ra thuế chó, để về sau mai đem bản dự thảo nghị-định trình quan Toàn-quyền duyệt y. Cứ như bản dự thảo ấy thì con chó thứ nhất phải trả mỗi năm một đồng, con thứ hai 2 đồng, con thứ ba 3 đồng, cứ mỗi con thêm tới lại phải trả nặng thêm một đồng.

Ông hội-viên Paquin không chịu, phản đối rằng thuế ấy không hợp lẽ, người nào đã qui chó thì dù bao nhiêu cũng trả, còn người nào không tuân theo nghị-định, có bị phạt là tội vi cảnh, thì chỉ việc khai là chó không phải của mình là xong. Trong số hội-viên có MM. Paquin, Caron và Nam-Sinh không thuận, còn MM. Godelu, Fieschi, Forest, Girodolle, Ng-hữu-Tnu tức Sen và Si-ký xin thuận để đánh thuế. Hội-đồng giao cho ban tài-chính xét lại nên đặt thuế ấy là bao nhiêu.

BẠCH-HẠC (Vĩnh-yên)

Đi đòi nợ bị đánh đòn. — Một người đàn bà là Đặng-thị-Hiếu có phát đơn kiện tại sở Cẩm rằng vừa đây đến đòi nợ phó-lý làng Hội-chữ, kiêm phó Hội-đồng là Ng-ngọc-Mão cũng với anh là Ng-ngọc Bằng thì bị phó-lý đánh đau lắm, mà lại có thai được bốn tháng rồi.

VIỆT-TRÌ

Mê ngủ ngã xuống sông. — Một thằng bé con độ 15 tuổi, đáp tàu « Đình-tiên-Hoàng » ở Hanoi đi Tuyên-quang, qua Việt-trì tàu đỗ lại, nó ngủ ở chỗ mũi tàu hôm mất, đến 3 giờ sáng hôm sau 13 tàu sắp chạy nó thức dậy hoảng-hốt lăn tò mò xuống sông nhưng nghe tiếng kêu thì đến cứu được.

Tin nước. — Những hành khách đi tàu thủy bảy giờ chật bực mình nhất là đi con đường Việt-trì Tuyên-quang qua làng Sắm trở lên, nước sông cạn quá đến nỗi thuyền « tăng bo » ở tàu nọ sang tàu kia cũng không đi được, ăn đợi ngồi chờ ba bốn ngày mới được một chuyến tàu; những phiên tàu nhỏ nhàng cả. Đường bộ đi ô-tô đường Tuyên-quang, Phú-thọ thì mãi xe chưa chạy được.

Về độ này năm nào tàu thủy cũng phải cạn, nhưng năm nay cạn hơn. Xin xem bực nước mà sở Thủy-lợi ở Việt-trì đo ngày 13 tháng 5 năm nay nỗi 7 sang là 6m 15 : cùng ngày giờ ấy năm 1923 7m 70 ; năm 1922 7m 46 ; năm 1921 8m 59 ; năm 1920 9m 84 ; năm 1919 6m 41 ; năm 1918 7m 49 và 1917 6m 44. Cái khổ đi tàu thủy này sắp hết rồi, xem giời u ám muốn mưa to. Chỉ một trận mưa đào vụ này nước lên nhanh thì tàu có thể đi lại như thường được.

Tự tử hay ngã. Hồi 12 giờ hôm 13, có một người đàn ông thấy trên cầu xe lửa rơi xuống nước, rồi có một cái thuyền bơi ra vớt đem về cái nhà bè ngay trước sở Cẩm Bạch hạc trông ra. Chưa rõ chuyện người này ra làm sao.

NAM-ĐỊNH

Một cuộc Diễn-kịch. — Chủ nhật trước hội « Học-giới Bảo-trợ » có đem diễn tích « Sinh tụng phải » Hài-kịch lược dịch theo bản kịch « les Plaideurs » của Racine tiên-sinh.

Tối vốn là đi xem hát, thứ nhất lại ít xem « diễn-kịch » vì thường đã phải một vài lần nản vì lối kịch cải-lương của ta ngày nay, nhưng nghe nói là việc công ích, lại là vở kịch của Racine là đại-gia văn-chương về các cận học-sinh diễn, nên tối cũng lấy vé đi, xem như ai, vui thì càng hay, dở thì cũng cho nhưu công vào hội hội đồng bạc. Nhưng mà may, hôm ấy thật được vừa vui vừa ích, không đến nỗi uổng công mất tiền, mà phải chịu mấy giờ ngồi đến 38 độ.

Tôi không tưởng là các học sinh đã là biết cái tinh-thần trong tấn kịch

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

TỶ CHÁNH GIÁM-ĐỐC TÀI-CHÁNH

Tỷ phó Giám-đốc trước-bạ và công-sản

Yết-thị bán đấu giá

Ngày thứ năm 15 Mai 1924 hồi 9 giờ sáng, tại tòa Đốc-lý Hanoi, sẽ bán đấu-giá mười lăm lô đất để làm nhà ở Hanoi, khu gần thành (đất ấy trước kia của hội địa-trạch). Giá đặt để đấu giá : một đồng một thước vuông giá tiền làm năm năm, kỳ thứ nhất đến ngày février 1930 phải giả. Trong một hạn 18 tháng phải làm nhà ở. Các nhà làm kiểu đẹp được thưởng.

Quyền điều-lệ đã đăng nguyên văn trong Quan-báo, ngày 5 Avril 1924. (Cái lô thứ 7 có biên trong quyền điều-lệ sau có nghị-định ngày 9 Mai 1924 bỏ ra không bán nữa).

Có thể xem điều-lệ ấy, và các địa-đồ tại sở ty phó giám-đốc trước-bạ, 59, phố Jules Ferry, Hanoi.

Tại sở công-sản, 9, phố Balny, Hanoi.

Tại tòa Đốc-lý Hanoi (phòng thư-ký).
3837

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
HỘP TAY
HỌC VÀNG
Máy mỏ-neo,
15 chân-kính
Mặt cả kim
có chất da-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá..... 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
30, Phố Paul Bert, — HANOI
2004

CHÈ HẢI-XUÂN

號正泰金
茶名子獅

Bản hiệu mới có sang Hải-phòng mở cửa hàng để bán các thứ chè ở các hạt như sau này :

Ngũ phúc, Như-Ý,
Thiên thọ, Minh-Sơn,
Tam-Kỳ, Kim mẫu.

Mong thứ chè này rất tốt, quý khách lại phải chuẩn, xin trước các người lại mua giúp cho chúng tôi lấy làm đa tạ

KÍNH TRÌNH

HANOI : phố hàng Ngang, số nhà 3
HAIPHONG : phố Khusen, số nhà 140

HIỆU
MINH-DƯƠNG
MAI-CHÍNH TỔNG-CỤC-SỨ
của Đông pháp Vân-thảo công-ty
CHỊU HẠN BÁN VÀ BẢN LẺ
CÁC THỨ THUỐC LÁ VÀ BÌ ĐÁ
Giữa phố hàng Gai số 87

AI MUỐN CÓ NƯỚC SUỐI VICHY NGAY Ở TRONG NHÀ

Ai cũng biết rằng nước suối Vichy có những thứ chất gì, và nước ấy dùng được những việc gì, đau vì, đau bụng cùng và sỏ bệnh khác nữa, dùng nước ấy công-hiệu lắm.

Nhưng đến tận xuối ấy mà phải-tuốc thì tốn kém lắm, vì vậy mới bào chế Montes, NHÀ BÀ CHƯƠNG có nước thứ muối Sela Vichy có thứ chai lớn, có thứ chai nhỏ, chỉ bỏ mấy thìa con muối ấy vào một lít nước đun rồi, thì có nước Vichy mà dùng, chẳng tốn kém là bao.

Xem đến biên bào chế NHÀ BÀ CHƯƠNG, mà mua muối Sela Vichy

« sinh tụng » như vậy, vì các cậu học trò còn thanh niên, xưa nay chỉ ban bè với mấy quyển sách, đã từng trải đâu rõ cảnh thế, đã quan-sát đâu hết trò đời, thế mà vai nào hệt vai ấy, đúng với cái trong tờ cáo bạch rằng « như đem cắt một giường đời của bọn sinh tụng mà bày lên sân khấu vậy »

Vai cai Lan-sắc mắc, hợm đời, dở giáo, thật là một cậu lính-lệ nhà quan, kiếm « bịp » những hạng sinh-tụng, ngu dân mà kiếm tiền.

Vai thầy thừa thật là một cu lại-già, đủ lối, luồn-lụy khéo, nói năng trơn, chiều quan cũng tài, mà làm « tham-mưu » cho cậu ấm cũng điệu. Ngốc-nghếch đến như vai trưởng giả, lỗ ra một anh phú-hộ ngông xằng; đối với người nhà thì thật là nồng hách mà trước cửa quan thì lại sợ hãi, lù-đù thật là một anh có tiền không biết dùng, chỉ thích những chuyện tức-khí tranh hơi hão.

Vai quan ăn cơ tài lắm, như chiếu ảnh một ông dường-quan lên sân khấu một cậu học trò 20 tuổi mà làm thành ông cụ 5, 6 mươi, tiếng nói âm-ỷ như một ông quan khệnh khạng, mà pha thêm cái vẻ « cuồng » vì quá ham cái nghề xử kiện.

Hai vai « nữ » lại thần tình lắm. Vai bà hàn thì thật là một mụ thợ lợ, đành-hanh, nói nặng khe khắt, xỉa xói, mà tỏ ra muốn làm ra cái dáng các bà lớn thật đủ tư cách một cái « mụ giờm » chỉ thích tranh được tranh thua.

Vai cô « Đa-hiền » có lẽ nhất bọn : thật là một cô con gái giữ được hết vẻ nữ nết, sượng sùng, e-lệ, yểu-điệu, ngây-thơ, nhưng mà là thứ con gái khéo đưa đẩy, lại sớm mang lấy cái nợ đa-tình. Lúc cô cúi ngoảnh mặt, đưa ngang đôi con mắt lại điểm thêm một mụ cười, thật có cái vẻ phong tình mà e-lệ.

Nói tóm lại vai nào cũng được đạy chỉ vai cậu ấm Lê-sam còn hơi ngượng nghịu một chút, nhưng cậu lại được cái mau đạ, khuôn mặt kéo lại; thật là một cậu ấm con quan, nhưng cậu ấm pha màu « bột ».

Nói vậy, xin ai chớ tưởng là tôi hãm-hở, cho thế là hoàn-toàn rồi, mà các học-sinh cũng đừng nên tưởng mình đã là những tay đại mỹ thuật có thể sáng tạo ra được từng hạng người. Nhưng lối diễn kịch cải-lương ta mới có, được thế cũng là khá lắm rồi. Theo ý riêng tôi thì những lớp người Nam ta diễn ở rạp hát lớn Hanoi mà được công chúng khen, cũng không hơn đây chút nào, những vai « cũng » ở đây cũng bằng các vai « cũng » ở Hanoi. Đây lại có cái vẻ thích mắt cho người Nam hơn, là y-phục, thể-cách, toàn theo ta cả. vì vở kịch tuy là diễn vào Pháp nhưng đã đổi theo tình-hình, hoàn-cảnh của dân Việt-Nam, nên những người ngồi xem có lẽ lúc tưởng rẻ như dưng trước nơi tụng-đình, ở một tỉnh nào hay là trước một cái gia-đình người Nam ta đương lục đục về kiện với tụng.

Chỉ tiếc rằng giá vở kịch này mà diễn ở Hà-thành, thì còn được hoàn-nghênh hơn ở Nam-thành, còn giữ lối « cổ » nhiều, nên vở kịch « sính tụng » này, dù có theo phong tục ta, nhưng nhiều người xem cũng còn khó hợp. Thứ nhất, những câu nói khí mới một chút, thì có người chê là « mạnh quá ». Song đem những vở kịch của Molière đã diễn ở Hanoi mà so với vở này thì còn « mạnh » hơn nhiều, giá những ông chê là « mạnh quá » mà nghe đến thì để dùng mình sởn tóc.

Một người đi xem lại cảo

TUYÊN-QUANG

Kẻ trộm táo gan — Đêm hôm mồng một vừa rồi kẻ gian nhân đêm vào nhà trọ M. Lân (thư-ký mỏ Tràng-đa) lấy mất quần áo và cả tháng lương. Cái hòm chúng lấy đồ xong, vứt ở bờ sông chỗ gần bến đò Tràng-đa. Cả thảy tính độ 300 đồng. Việc này đã có trinh quan huyện sở tại

BẮC-NINH

Mông chín đâu đâu thì về hội Giông — Mấy hôm trước, nhà quê kẻ chợ tấp nập rủ nhau đi xem hội Giông đông lắm, người đi xe lửa, người đi xe tay đi lượt. Hội bắt đầu trước ở Đền ra hồ đề, lúc hơn 3 giờ chiều, là lúc giới nắng chang chang như thiêu như đốt. Người đứng xem hai bên đẩy lỏi đẻ đông như kiến. Người ta cởi ấy là năm nay dân làng mở hội lệ đó mà thôi.

Thuyền chuyển. — Quan ân Lương ngọc-Thụ, đã đến Bắc-ninh chuyển xe lửa 2 giờ rưỡi chiều hôm thứ hai.

Quan ân Nguyễn đình-Tuân đã đi chuyển xe lửa 6 giờ chiều ra Gia lâm để đến hôm sau đi Thái-nguyên. Các quan phủ huyện và các viên tổng sự hai tỉnh ra đón quan ân mới và tiễn quan ân cũ đông lắm.

Khánh thành việc cất một chùng sinh. — Tuần phương quyền trợ, phương danh xin kê riệt như sau này :

Cụ tư Canh Ninh - xã 3 p ; ông Vĩnh-thai 0 p. 50 ; ông Khánh-long 0 p.50 ; ông Vinh-phát 0 p 50 ; ông Hương-lang 0 p.30; 1 cụ Đinh-bằng 1p; bà Bộ Võ-giang 1p cũng 1 p ; bà lý Thoa Đỗ xá 1 p ; các cụ vãi Dương-huy 1 p 20 ; năm ông ở phố Tiên-an 1 p ; các cụ vãi Vườn-nông 0 p 50 ; bà tư Bằng phố Niêm-thắng 1 p ; các cụ vãi Vạn-vân 1 p ; Vô danh 1 p ; bà cụ vãi Tiên-an lại cũng 1 p ; hai bà bé cụ ân Trung 0 p 60 ; bà cả Minh Tiên-an 1 p ; bà Tài Tiên-an 1 p ; bà Tổng lập Phù-lưu 1 p ; bà lý Bích 0 p.50 ; bà đội Chín 0 p.60 ; ông Hoàng-xuân-Sơn Hanoi 1 p.50 ; cùng riêng về việc phóng-sinh 0 p.20 ; Tương-thế-Anh Hanoi 0 p.50 ; Ng-v-Lan Niêm-xá 0 p.50 ; Ng-văn-Giung 0 p.50; Ng-v-Cư Chực-tỉ 0 p.50 ; Vĩnh sinh Nam-mỹ 0 p.50 . Ng-đình-Định Tiên-an 0 p.50 ; bà Nghĩa kỳ Ninh-xá 1 p ; các cụ ký cựu làng Đại-tràng 0 p.30 ; ông làng Hồi-xuân 1 p ; bà phán Lan 0p.50 ; 20 phân Thọ 0p.50 ; bà chưởng Liên lại cũng 0 p.50 ; bà hai Du lại cũng 0 p.50 ; bà trưởng Cung-mẫn Khương bé 0 p.80 ; cụ Thẩm-quy-Vọc 1 p ; hiệu Nguyên-toàn tức A-Kiêm Bắc-ninh lại cũng 3 p ; các cụ vãi tàng Giạm 0 p.50 ; bà Đỗ-trọng-Liễn Tiên-an lại cũng 1 p ; các cụ Niêm-xá 0 p.80 ; các cụ Chà-xuyên 0 p.60 ; bà đội Tài 1 p ; Ng-thi-Thi 0 p.50 ; Ng-v-Đạc 0 p.50 ; Ng-văn - Chương 0 p.50 ; cụ hậu Trần 1 p ; Ng-thị Hảo 1 p ; các cụ Niêm-thắng 1 p.50 ; Ng-v-Dương 0 p.50 ; bà Bản Phúc-đức 0 p.43 *(Còn nữa)*

Hội-đồng tổ-chức lại cảo

VIỆC KINH-ĐÔ

Ái tín. — Cô Phan-thị-Trâm, học-trò trường Đồng-khánh, mới 13 tuổi, mà tánh tình rất thông-minh đĩnh ngộ, nhan sắc lại kiều diễm vô song, học trong lớp thấy yêu ban mến, ở nhà cha mẹ qui như ngọc báu trên tay. Thế mà tiểu-thư mới phải bệnh cảm đơn nhiệt trong hai hôm mà đã đem vào điều trị tại nhà thương, nhưng rủi ro thay ngành thiên hương gẫy phức ! — Được tin buồn ấy, chẳng những là người thân thích cùng bạn bè thương tiếc đã đành, cho đến người dưng thiên hạ thấy đều rụng rời ngao ngán !

Sáng ngày 7 đã cất đám, an táng tại gần phía Nam Ngư-binh. Khi đưa cỗ lắm thân thích bạn bè ở trường học đi đưa, ai nấy thấy đều chau mày rơi lệ ; ấy vì nết vì tài thì sống nhiều người kính mến, thác nhiều người đau thương, trong bậc nữ lưu mà có một người bấy nhiêu tuổi mà được bấy nhiêu người kính mến xót thương thật cũng hiếm có vậy.

Bản quán có lời chia buồn với qui quyến.

Say rượu phá nhà. Tối hôm 7 mai ở làng Thọ-lộc có thầy kia vì quá chén mà hóa cuồng, trước còn nằm vật và khắp nơi, mãi sau người nhà đi cũng về thì lại hành hung ở nhà, rồi vác dao đuổi người nhà chạy hết, rồi lại vác dao dựa phá nhà và la rầm-rĩ cả đêm. Cái rượu hại người lại tỏ ra gia-dom quan ám mới và liền quan ân cũ đông lắm.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HOA

Đón nhầm. — Mấy hôm nay sở Cảm không cho nàng hoa quả nào ở cửa ga, vì mua viêm nhiệt này ăn vào là sinh bệnh, và lại rác rưởi bừa bãi làm khó chịu cho hành-khách cỉ lái ; có thể thôi, mà nhiều người dám dõn nhầm rằng có một làng kia cứ mùa mực thì phải bỏ thuốc độc vào hoa quả hay bánh trái cho người ta ăn phải thì làng mình làm ăn mới thịnh vượng cho nên cứ Cấm phải đổ cả bánh trái hoa quả đi không cho bán nữa.

VINH

Một điều mong ước. — Về mùa nực, chiều chiều các qui quan hay đi ô-tô ra Cửa lò hóng mát nên cái vườn hoa thật là vắng vẻ tiêu điều, còn dân thành-phố muốn đạo chơi giảm bớt phải thì phải ngừng chân lại không dám bước vào, thật là sân mọc cỏ ngõ mọc rêu, là cây rợi hàng đồng, mùi ô uế xông lên khó chịu, giá thử sở lục-lộ chịu khó sửa sang cho sạch sẽ thì thật là may lắm.

Việc Nam-kỳ

CAI-BE

Một đám ăn cướp rất dữ tợn. — Đêm 10 tháng avril này, hồi 11 giờ khuya, một đảng ăn cướp độ ba mươi đứa, có súng thiệt, vào phá cửa nhà hương-sư Long ở làng Phú-sơn. Theo lời tài-gia thuật lại, là khi vào phá cửa đám nhằm một đứa trúng bụng mà chúng nó không kể, còn à vào phá nữa trong nhà M. Long hương-sư. Nhờ cửa chắc nên bọn ấy vào không động, đến chừng chúng nó hăm lọt kẻ vào đạn trúng nhằm M. Long Chúng ấy M. Long mới chạy. Quân cướng-bạo thấy tài-gia chạy rồi, cũng nhau phá vách hòng mới vào đặng

(Xem trang thứ tư).

SÂN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ tư 14 Mai 1924

HẦN VĂN DƯ HỐ

Ngẫm duyên kỳ ngộ xưa nay.
Kẻ yêu tài sắc kẻ say tài tình.
Vì ai giáp của cười mình.
Mà gieo cái họa tày đình cho ai.

Tối thứ năm 15 Mai 1924

QUAN-ÂM THỊ-KÍNH

Chồng ngờ thất tiết đã cam.
Kiếp tà danh chịu tiếng oan với đời.

Mời các ngài đến nghe hát.

(Toàn giọng hát chèo)

Mới xuất bản : « ĐỊA - DƯ CÁC TỈNH BẮC - KỲ »
có phụ chú sự-tích các nơi danh-lam thắng cảnh

Soạn giả :
BÙI-ĐÌNH-NGHIỆM — NGÔ-VI LIÊN — PHẠM-VĂN-THƯ
Nam Sử-Phan — Hồng-Phan — Ham-long phủ
Thực nghiệm trường Cao Giáo học — Văn-Thư viện, Thuộc Lê — Nữ học sinh trường, Giáo học

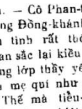
Ông PHAN-KUYNH Chủ bút « Nam-Phong tạp-chí » đã tựa

Trong sách có bản-đồ xứ Bắc-kỳ và từng tỉnh

Bán tại nhà in KIM-ĐỨC-GIANG số 83, phố hàng Bồ - Hanoi

Giá 0 p.75 ở xa xin gửi thêm 0 p 15 tiền cước.

PHOSPHATINE FALIÈRES là một món vật thực khó mà bắc chước được

Đã có tánh dưỡng như sữa, mà lại ngon ngọt, dễ ăn. Dùng nuôi con nít và để dưỡng những kẻ tỳ vị yếu. Phải đòi cho thiệt hiệu Phosphatine Faliéres.

Coi chừng kẻo lâm đồ giả giả, bắc chước theo hột thần hiệu

PHOSPHATINE FALIÈRES

Bột này hấn công xử tại PARIS thì ở đường de la Tacherie, miền bắt 6.

Rượu bổ-đào:

TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chứ không như có mấy thứ thuốc về những hình lạ, làm trẻ-con cho trẻ-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được !

Xin xem-tới và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to !!!

Ngày mùng 7 tháng năm, nhân hiệu Khải-các phòng tới chân phế rằng :

Chiều nay đại diện phòng cẩn MONTES qui đáo, có chỉ nên một thứ rượu bổ để tăng sực dạng qua rất hay, đáng nên gia thường, trước lạc phế thị gửi cho qui diện phòng chẩn-đáng để là thành-giá.

Khâm thử.

以有效定三
此補益內五
酒大力臟七
能養氣腑病
治精神筋骨
百種虛弱人
症男女老少

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ : 2$25 một chai lớn ; từ sáu chai giở lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trẻ-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá hán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư bổ báo này.

Số 34

Ngà mỹ Tài-sinh-duyên

NGUYỄN-HỒ-MỘC diễn thuật

Đông-phương-bạch mở các hồ-sơ từ-tập, xem qua một lượt, truyền hỏi tên bình-phòng thư-lại đã thừa-hành về việc ấy. Tên thư-lại vội-vàng dạ mà qui xuống.

Đông-phương-bạch nói :

— Bản-chức xét ra thì quả nhiên là « *Nhân-gian bất tòng, sát tử nhân mệnh* » ! vậy nhà-ngươi thừa-hành về việc này phải không ?

Tên thư-lại nói :

— Dạ ! chính con thừa-hành về việc ấy !

Đông-phương-bạch nói :

— Việc này có quan-hệ đến nhân-mệnh, cớ sao ngày nay lại chỉ kết án đi đày ?

Tên thư-lại nói :

— Dám bẩm đại-nhân ! việc đinh tội là quyền tư quan huyện chúng tôi, chứ chúng tôi quả không được can-dự đến !

Đông-phương-bạch nổi giận mà mắng rằng :

— Tội nhà-ngươi thật đáng chết, dám thông-đồng với quan huyện mà làm trái pháp luật của triều-đình ! Còn thư sao được.

Nói xong, tức-khắc truyền đánh đòn. Quân sĩ vâng lệnh đa ran, đem lên hình-phòng thư lại huyện *Tiên-đường* cang nọc ra giữa sân, đánh 30 roi Tên thư-lại ấy thịt nát máu dầy, đã mấy lần ngất đi tỉnh lại.

Đông-phương-bạch truyền cho dậy, nhưng tên thư-lại ấy đau quá, lóp-ngóp không thể dậy được, chúng phải kéo ra một bên. *Đông-phương-bạch* lại cầm bút son chấm vào tên *Phùng-hức*. Phía ngoài tức-khắc giải *Phùng-hức* vào. *Phùng-hức* quỳ ở dưới sân, mặt như chàm đổ, mình nhường rẽ run.

Đông-phương-bạch hỏi rằng :

— *Phùng-hức* kia ! cớ sao nhà-ngươi dám cưỡng-gian một người liệt-phụ. Khi người ta không chịu, lại giết chết người ta. Đầu đuôi thế nên nào, mau-mau thú-nhận đi, để ta khỏi phải tra-tấn.

Phùng-hức bẩm rằng :

— Dám bẩm đại-nhân ! chúng tôi thật là oan ủổng !

Đông-phương-bạch nổi giận, đập bàn mà quát mắng rằng :

— Những đứa điêu-ngoan này động mở miệng ra là kêu oan ủổng !

Nói xong, ngành lại truyền các quân sĩ rằng :

— Và vào miệng nó kia !

Các quân-sĩ vâng lệnh đa ran, tức khắc và vào miệng *Phùng-hức* hộc cả máu tươi ở trong miệng ra. *Đông-phương-bạch* lại quát-tháo rằm-rĩ mà rằng :

— Muốn tốt thì thú-nhận đi !

Phùng-hức đem bết đầu đuôi việc ấy bẩm lại một lượt, khẩu cung sau trước không sai một chữ nào. *Đông-phương-bạch* lại hầm-hầm nổi giận mà quát-mắng rằng :

Đưa hung-thủ này điệu ngoan quá lắm ! Ở trước mặt ta mà vẫn dam nỏ mồm chối cãi ! Việc này có quan-hệ đến nhân-mệnh, nếu ta không tra-tấn, khi nào nó chịu cung-xứng !

Nói xong truyền đem *Phùng-hức* ra tra-tấn. Quân-sĩ đa ran, rồi cáng-nọc *Phùng-hức* ra giữa sân. *Phùng-hức* kêu to lên một tiếng, nằm ngất người đi. Tương - xót thay cho *Phùng-hức* thân-thể học-trò, gầy gò yếu đuối. Vừa mới đánh được mấy còn, đã đau quá mà bất tỉnh nhân-sự *Đông-phương-bạch* thấy vậy truyền quân-sĩ lấy nước lạnh phun vào mặt, để cho tỉnh lại.

Hồi lâu, mới dần dần tỉnh. *Phùng-hức* lại thở dài mà rằng :

— Trời ơi ! trời có thấu nỗi oan khổ này cho, hay không ?

Đông-phương-bạch nói :

Muốn tốt thì mau mau mà thú nhận đi !

Phùng-hức nói :

— Dám bẩm đại-nhân . Chúng tôi không biết thú nhận thế nào cho được Ai ngờ đất bằng mà bỗng nổi phong-ba, gây nên cuộc chúng-gai này. Dám xin đại-nhân đòi hỏi *Ngụy-lâm-xuyên* cho thì may ra chúng tôi có cơ được sinh-toàn vậy.

Đông-phương-bạch nổi giận mà bảo rằng :

— Xưa nay những kẻ giết người, bao giờ cũng phải thường mệnh, chẳng lẽ *Ngụy-lâm-xuyên* lại có thể đền đề thường mệnh thay cho nhà-ngươi hay sao !

Nói xong, truyền cho quân-sĩ lại rút chặt dây thừng một lần nữa. *Phùng-hức* lại ngất người đi, hồi lâu mới dần dần tỉnh. Khi đã tỉnh rồi, liền kêu khóc mà rằng :

— Chúng tôi xin thú nhận !

Đông-phương-bạch hỏi :

— Đầu đuôi làm sao mà nhà-ngươi lại giết chết một người thiếp yêu của *Hoa* công-tử ?

Phùng-hức nói :

— Hôm ấy *Hoa* tướng-phủ bày cuộc thơ văn, chúng tôi có đến dự cuộc. Sau khi uống rượu, đêm khuya không về nhà được, phải ngủ tại nơi đông-phòng. Bỗng thấy người thiếp yêu của *Hoa* công-tử bước vào, chúng tôi qua say trót dại, buông lời bỡn-cợt. Ngờ đâu nàng là một người có lòng trinh-liệt, không chịu mà toan kêu rầm lên. Chúng tôi sợ để tai *Hoa* công-tử thì không còn thể-diện nào nữa, mới phải giết cho mất miệng. Sự thể đầu đuôi như thế, nay chúng tôi cứ thực cung xưng.

Đông-phương-bạch thấy *Phùng-hức* đã thú nhận rồi, liền cầm bút phê rằng : Xét ra thì tên *Phùng-hức* này nhân gian bất tòng, sát tử nhân-mệnh, vậy nghĩ đến sau thu này sẽ xử-quyết, nay hãy tạm giao cho quan huyện *Tiên-đường* thu-giam và làm tờ bẩm.

Quân-sĩ giải *Phùng-hức* ra ngoài cửa đình. *Tiên-lâm* trông thấy *Phùng-hức*, trong lòng đau-xót, khóc mà bảo rằng :

— *Phùng* đại-huynh ơi ! Vô tội mà bị xử-quyết, sự oan-khổ ấy bao giờ giải tỏ cho được, luống khiến lòng này ấy-náy sao yên !

Tiên-lâm nói xong, liền ôm lấy *Phùng-hức* mà khóc rầm lên. *Phùng-hức* đưa mắt nhìn và thở dài một tiếng mà than rằng :

— Thôi, thôi ! Lúc sống tôi không thể báo được cái thù này thì lúc chết đến trước mặt vua *Diêm-vương*, tôi cũng phải giãi tỏ oan-tình mới nghe ! *Tiên* đại-huynh ơi ! Thân-mẫu tôi chỉ sinh ra được có một mình tôi. Sau khi tôi đã chết rồi, xin đại-huynh thương cho thì vong-hồn tôi ở dưới suối vàng cũng được ngậm cười vậy. Còn việc nhân-duyên của lệnh-muội thì xin chớ để-khởi làm chi. Đại-huynh nên chọn nơi cao-môn lệnh-tộc nào mà đính-hôn, bất-tất phải nghĩ đến tôi cho thêm tổn thương tình mệnh.

Tiên-lâm vừa toan trả lời thì quân sĩ quát to lên mà rằng :

— Giải *Tiên-lâm* về !

Tiên-lâm nghe tiếng, giật mình kinh sợ, người run đầy đẫy. Khi vào tới nơi, quỳ ở dưới sân. *Đông-phương-bạch* hỏi rằng :

— *Tiên-lâm* kia ! cớ sao nhà-ngươi lại dám lấy trộm các đồ vàng ngọc của *Hoa* tướng-phủ ? Đầu-đuôi thế nào, nên thú cho thật thì khỏi phải tra-tấn.

Tiên-lâm nói :

— Dám bẩm đại-nhân ! Chúng tôi xin kể rõ đầu đuôi việc này để đại-nhân soi-xét cho, kẻo oan !

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Khi chúng nó vào rồi, bửa tủ, nhờ tủ M. Long làm rất chắc, tủ cây chung quanh đều vác sắt, sự chắt tủ sắt không bị, chúng nó đang lui cui bửa tủ, bị M. thôn-trưởng Son là em M. Long ngồi trên gác gần đầu tủ, đâm xuống trúng một thằng chết. Chúng nó la lên; thằng cầm súng bắn vào trúng M. Son và bà mẹ M. Son nằm trên gác cũng bị đạn. M. Son trèo vách lên nóc nhà, cạy gạch sắp nóc nhà liệng xuống. Mảng mẹ liệng mà quân cường bạo bắn nát mình không hay. Đến chừng đạn thấm vào mình, tay chân cử động không nổi, bèn sụt tuì xuống nằm ngay, quân cường bạo vì bị đâm 2 mạng nên chi chúng nó giận, đập phá đồ đạc hư bao rất nhiều, còn chấn, tiền bàn và áo quần mùng mền, chúng nó đều chẻ dầu lửa vào đốt sạch, va chúng nó vác rọi đốt trại ghe và dựa lúa; mà may vận M. Long còn tốt nên trời mưa tắt hết. Khi trời mưa, chúng nó dêu vào nhà kết ngồi sắp hàng dai theo ghế giữa lấy rượu Cognac và bánh mì của tài gia khuân ra ăn uống.

Lúc hay ăn cướp M. Chánh-tổng Lợi-thuận thân-hành đến, vì ông tuổi cao sức yếu, lúc ban đêm xem không rõ, nên không dám bắn, bèn trao súng cho tên cai Thông-Ngan bắn không nổ. Kẻ từ bọn ăn cướp vào nhà đến lúc chúng nó bườm ước chừng ba giờ ngoài. Làng và dân tựu đến đông như kiến mà không dám vô vì sợ súng, nên chi bọn cường bạo ngang dọc như chỗ không người. M. Son bị đạn lập tức ghe chở ra Cai-bè, quan thầy múc đạn rồi, M. Long về gần đến nhà, bọn ăn cướp mới đi.

Nhờ bửa tủ không đặng nên chúng nó không lấy đặng, duy dập đổ đồ đạc, sự hư hao chừng vài ngàn đồng. Còn bà già M. Long và M. Long rạng ngày chở đến nhà thương quan thầy múc đạn, khá khỏi hại mạng người.

Thiên bất dung gian. — Cách chừng năm bảy ngày sau tên Xom ở quận Cai-lậy vì bị bắt đến quận nên Xom khai rằng: Nó có đi ăn cướp đánh nhà hương sư Long ở Phú sơn; và tên Hàng ở Cầm sơn cũng đồng đi với nó. Tức thì quan chủ-quận bắt tên Hàng, thì chúng nó chịu có đi ăn cướp và khai rằng: Tên thợ Đáng là rể cai-thôn Ngeu ở làng Phú-sơn, kêu đánh nhà hương-sư-Long (Hèn chi chú Ngạn này bắn súng không nổ!!!!?)

Vụ này quan chủ-quận Cái-bè còn đang tra hỏi. Nghe nói bọn này khai cộn nhiều người nữa.

PHÀM,

một vật gì ai ai cũng lạc-dụng, chắc hẳn là có giá-trị.

NHƯ,

chè **NINH-THÁI** của bản-hiệu cũng nhiều Ngài chiếu-cô, vì nó là thứ chè ngon hơn cả, nên các Cụ tín-dụng cho đã lâu nay. 2108

Hémostyl Roussel

Những buổi giới mới nóng bức này, người ta hay sinh ra bệnh xấu máu, cùng nhiều chứng ở đầy mà ra nữa.

Thuốc Hémostyl Roussel có máu ngựa tươi, lấy trong lúc ngựa đương sức mạnh khỏe

Mỗi ngày uống một ống thuốc với một cốc nước, thực là một vị thuốc bổ rất khỏe. Những người phải đau nặng mới khỏi, uống thuốc này tốt lắm.

Bán ở:

Nhà Ba-Chuông

Tức là hiệu Bào-chè MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Pilules Dehaut

Ở xứ này người ta hay táo lắm, mà táo thì hay sinh ra bệnh; như nhức đầu, đầy bụng, ăn không ngon miệng và có khi lại sinh ra sốt nữa.

Buổi sáng nên uống một viên thuốc này, thực là một thứ thuốc nhuận-tràng rất tốt.

Bán ở:

Nhà Ba-Chuông

Tức là hiệu Bào-chè MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, Hanoi

TAM-TÌNH-Y-QUÁN

Phố Mã máy, số 91 — Hanoi.

TAM-TÌNH-Y-TÔN

Phố hàng Giầu, số 35 — Namdinh.

Ai có bệnh nên biết hiệu « TAM TÌNH Y QUÁN » phố mã-máy, số nhà 91.

Hiệu ta có thầy thuốc mạch lý bệnh cho biết đích đúng đúng, hoàn tán các đơn chế luyện tinh tế, chữa đủ các bệnh, dầu bệnh nặng bệnh lâu chớ khỏi được nhiều. Xa xôi viết thư về kể bệnh, bổn-hiệu gửi thuốc xuống ngay, theo cách tỉnh hoa giao ngân « nghĩa càng gần không tiếc, xin thuốc cứng cho.

Con các thứ thuốc đặc biệt rất thần hiệu ai uống cũng khỏi.

Các chứng cảm với ho sốt rét, đầu bụng, nhức đầu, tuổi tử, không có cỏ hôi, mê mẩu, nói nhảm, liên miên, bất tỉnh bỗ hôi vong dương đầu rơi, chân tay thịt xương đều mỏi, ngày cấp mỗi hộp 1 p.00

Bách trọc dương mai, ba năm trở lâu, mỗi hộp 1 p.00 ống thứ 0 p.50, thuốc thứ 0 p.50.

Bán ống mông tinh, di tinh, đầu tỉnh hoàng tinh mỗi hộp 1 p.00, một hôm 5 p.00.

Bạch bạng, đau tức kinh niên ho lao, đờm suyễn bổ thận phế không có trường một hộp 1 p.00 một hôm 5 p.00.

Bán bổ kinh nguyệt bất điều huyết hư huyết đau khí hư, bạch đai hoặc kinh thấy ra nhiều sinh đau bụng, rức đầu, đau xương không để hoặc có để không nuôi, mỗi hộp 1 p.00 một hôm 5 p.00

Bổng huyết, ty huyết tiên huyết mỗi phòng 0 p.20

Trẻ con sốt ho, kinh đơm tuyền rẻ ly, ram ho mục, đau mắt mảng mông lo nhỏ 0 p.20 to nhơm 1 p.00.

TAM-TÌNH-Y-QUÁN

Phố Mã máy, số 91 — Hanoi

TAM-TÌNH-Y-TÔN

Phố hàng Giầu, số 35 — Namdinh

RƯỢU NHO J. K. WATSON

Là một thứ thuốc bổ mạnh nhất, cái phép chế thuốc này khảo-cứu đã lâu năm, và cái cách rảm, lại tinh-vi cẩn thận, nên thuốc này là một thứ bổ mạnh nhất.

Những khi cơ-thể cần dùng phải bổ dưỡng rất mạnh, thì dùng thuốc này chắc và nhậy lắm.

Bệnh huyết suy bệnh gân yếu, bệnh ghịp, bệnh sốt rét rừng, v. v.

Uống một cốc nhỏ (liqueur) hai mươi phút trước hai bữa ăn chính.

Giá bán: 2$50 một litre

Hiệu Bào-chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

THUỐC LÁU (SANTAL MONAL)

Nhiều người có tưởng bệnh khí hư không cần-thể gì cho lắm, không cần phải chữa, tự nhiên bệnh cũng ắt khỏi. Khi bị bệnh thì người ta thấy bức rức khó chịu, mà khi đi tiểu tiện thì đau đớn lạ lùng, lỏn đỏ uống một ít thuốc là thấy dễ chịu, đã tưởng rằng khỏi rồi. Ấy thực là lầm to vậy. Bệnh khí hư sinh ra nhiều nỗi khó khăn. Sưng trong quang mà sinh ra ít tiểu tiện luôn; trong khiếp bộ tinh nữ làm cho nóng bức, rộp, riệu quản sưng vất đường tiểu tiện. Những dịch hoàn cũng từ ít đến mà làm đau tuyệt sức đi được. Các bệnh ấy làm cho Thầy gồm trung đó, mà người lâu không trị cứu cho được. Mà đàn bà thì sức ra các bệnh phụ-bộ, cũng là bệnh tuyệt cũng và sau sinh ra ốm cũng. Người ta đã hiểu đến khí hư cần phải trị, mà lại chưa có thứ thuốc nào chắc chắn, thuốc nào công-hiệu. Ấy chính là thứ thuốc *Santal monal*. Các quan lương-y đã công-nhận thuốc *Santal monal* là một thứ thuốc rất tốt, hiện các nhà-thương ở Tuế-giới này đã sử dụng rồi, và Trước-tác Đa bệnh khí hư thì thực là hiệu nghiệm, bởi đó lại tránh khỏi được những nỗi khổ nhân và tìm cho nhiều thầy thuốc tử tế, rửa sạch cái xú-quan bẩn thỉu!

Ở các hàng bào chế to đều có bán cả

2056

Nhà Bán-đồ « TẤM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

GRANDS MAGASINS REUNIS

(HIỆU GÒ-ĐA CŨ)

RUE PAUL BERT, HANOI

Đèn cột thấp dầu tây; cột bằng meibroód; chân vuông ních-kén có sa-pi-tô; cái bêch 14 m/m.

50 fr 00

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET

lí một vị tinh bào không có pha chế chiết một hoàn 0,50 sống từ 3 đến 8 hoàn trong 24 giờ)

TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẮT-LÉO VÀ GẮN-CỐT

THUỐC PHÁP — Trữ tại: 9, Rue de Tournon-le-Mâle, PARIS — Ở PHÁP QUỐC LẬN

Công cổ bản tại: Hanoi BUCHASSAGNE, Pharmacien, Haiphong, L. DOLLAC, Hongkay, Pharmacien, và các hiệu bào chế khác.

ƯU CỦA ÔNG CỐ DANH TIẾNG LAROCHE CHẾ RA HIỆU LÀ

QUINA-LAROCHE

THUỐC UỐNG BỔ TANG PHỦ VÀ TRỊ BỊNH RÉT CHẾ RA BỞI CÂY THUỐC QUINQUINA

Thuốc này hay lắm đã nổi tiếng trong thiên hạ đâu đâu cũng biết không có thuốc nào hay bằng. Thuốc Quina Laroche là thuốc hay hơn hết làm cho bổ sức lại, bổ tang phủ, trị bịnh rét làm cho ăn ngon, thuốc đã lấy làm hay cả thế giao ai không đều quen dùng.

Ai ai dùng nó cũng đặng, những là người bịnh nặng cũng đều bổ hay là người mới bịnh cũng vậy. Bịnh hư huyết yếu đuối, huyết suy, bổ sức lại các bịnh làm cho con người yếu đuối, bị trái ban, ho cảm mạo rũ ngực, rét ban của lưỡi rặng, trắc trở trong tì vị các bịnh đó đều dùng nhắc tay thuốc **Quina Laroche** đặng.

Con nít-huyết suy và con gái lúc đang lớn cũng đều hà kể khi lúc nào cũng như mấy bịnh kể trước đây đều nên uống thuốc **Quina Laroche.**

Những người nào ở xứ hay có thấp rét cũng chẳng nên quên dùng thuốc đó.

Các bịnh kể trên đây thuốc đó trị lấy làm mau và chắc. Chẳng những bịnh nó trở hết mà thôi con lại nghỉ sức trong mình mạnh khỏe, lại thêm sức lực, ăn uống ngon có chừng và chừng ta giảm khỏi thuốc đó cũng. Nước ngọc sạch của Thiên-tiên chế ra (Liquide de Jade) tôn tuc ngủ con người. Tàu cho những thứ thuốc trị bịnh hay hơn hết thấy không thuốc nào bằng.

Tờ khi chúng ta bán thuốc **Quina Laroche** thì chúng ta có đăng cả vàng giấy nhưng và cho cầm coi nhà máy người bịnh và cả vàng giấy in các quan trọng ý khác nông lòng ta.

Rất hay thuốc, nước Quina Laroche là một thứ thuốc làm lợi cho người hơn hết thảy.

CÁCH DÙNG

Nước Quina Laroche phải uống từ một ly tới ba ly có bữa ăn: cho chai nước trọn một ngày trong hai bữa ăn. Còn muốn trị bịnh rất thì mỗi một khắc đồng hồ uống một ly, uống 6 ly trước cổ rét 2 giờ rưỡi, thứ 6 ly ly chót uống trước cổ rét giờ.

Thuốc Quina Laroche thường thì uống không phu nước mà khi trời nóng nực thì phu nước vô mà uống cho đỡ khát.

COMAR VÀ CÔNG-TI

Ông thầy bào thuốc hạng nhứt tại Paris.

CACHETS

du Dr Faivre

Thứ thuốc này để trong ống, giữ được lâu không hỏng, các nhà dùng trí-não nhiều, mà phải bệnh đau gân cốt nên dùng.

Đàn bà đau gân cốt cũng nên dùng.

Thuốc này có tiếng đã lâu.

Trị bệnh đau gân, nhức đầu, đau xương rất tốt.

Uống luôn mấy ngày, mỗi ngày 2 hay 3 viên.

Bán tại:

Nhà Ba-Chuông

Tức là hiệu Bào-chè MONTÈS

54, Phố Paul-Bert. Hanoi

Hiệu HARDOUIN tức là Công ty CHÚC-VĂN-MINH ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy vải dầu và chế các thứ sơn tây đủ các mùi đặt dầu CON GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đồng-bào chiếu cố nội hoa, cứ viết thư cho bổn hiệu lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay. 2056

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM

(Payement en timbres-poste)

Những ông gửi tiền trả bàn-quán bằng con-niêm, sự ấy thiệt cho bàn-quán lắm. Vậy có lời trình các ngài trả ra những tiền đồi chỗ ở, cần thì bàn-quán không nhận tiền gì trả bằng con-niêm cả.

2059

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

酗 補

J. BLANC *(dệ nhất hạng bào-chế)*

Ông **L. BLANC** *(người nối-nghiệp)*

HANOI (Bắc-kỳ)

chế ra

Giá bán 2$40 một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc con

每 腳 午 各 啦 每 各 啦 沒 喊 醴 歌 唉 補

Bán tại: Hiệu Bào-chè **J. BLANC**

51, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi

2059

MỚI SANG NHIỀU

Chục xe — Nan hoa — Vòng bánh

Vải cà-cuống lợp mui — Cao-xu hơm và Cao-xu đặc, vân vân...

Hỏi giá tại Bản-hiệu

SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS

SOCIÉTÉ ANONYME AU CAPITAL DE 1.800.000 FRANCS

7, Boulevard Bobillot, Hanoi 2059

Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Imp. de l'Extrême-Orient, Rue Trung-Bắc-Tân-Văn